

a zvětšené pohlavní orgány samy už jsou známkou této dědičné či získané choroby, která však vždy pramení ze sexuálního prohřešků. Vzpomeňme si jen na Isoldu, která byla za trest vydána napospas malomocnému Yvainovi a jeho kumpánům.

Avšak nebezpečí, kterého se ctihodní občané (jejichž obsese počínaje 13. stoletím jsou nám dobře známy) obávají nejvíce, představují postavy méně vzdálené skutečnosti, zlidovělé v románech, povídkách a fraškách. V humorných báchor-kách, povídkách více méně inspirovaných Boccacciem a v parodiích na dvorskou lyriku mají zákazy malou naléhavost a, co se týče sexuality, projevují autoři na-prostou svobodu ve volbě tónu i situací. Nenechme se však zmást vnějším zdáním, které slouží k zamaskování skutečného stavu – totiž velmi silného podřizování normě.

Celkem vzato nebylo středověké království těla tak uniformní, strohé a potlačované, jak dříve historikové rádi tvrdili. Křesťanství skutečně ze všech myšlenkových proudů – náboženských, filozofických, vědeckých –, které je tvořily, vybudovalo antropologii trvale kulpabilizující tělo a chťi, postavilo do protikladu spásu a rozkoš, aby tak mohlo lépe podřídit západní společnosti svému ideálu asketické morálky. Teologie je však částečně produktem dějin; jakkoli ve vyučované mórálce nenajdeme vždy ony tři po sobě jdoucí modely definované J. Brundagem, všichni se shodují v tom, že někdy koncem 12. století došlo k zásadnímu obratu, jenž vedl nejprve k rehabilitaci přírody a posléze i těla, alespoň v manželství. Bylo by zajímavé vědět, jak jednotlivá sociální a kulturní prostředí tento obrat v negativním i pozitivním smyslu ovlivnila, a tudíž jak pozměnila i modely chování. V jakém rozsahu a podle jakého rytmu? Pozdní středověk byl svědkem častého střídání postojů, nějaký dlouhodobější vývoj je obtížné vysledovat. Šlo o rozšířování svobod, civilizování mravů a chování? Nebo naopak o zesílování kontroly a represí ze strany církevních hodnostářů a panských úředníků? Pravděpodobně o obojí, přičemž menšinové skupiny platily krutou daň za blaho těch ostatních. Koneckonců blaho relativní, totiž v zásadě mužské, jako ostatně vše, co víme nebo tušíme o středověké sexualitě. Žena sice pro muže představuje „jeden z trumfů pro oslavu jeho já“ (D. Régner-Bohler), nicméně v tomto morálním patriarchálním a mužském světě je i základem prvkem strachu ze sebe sama.

JACQUES ROSSIAUD

ODKAZY

Čarodějnictví – Dvorská láska – Hereze – Hřích – Lékařství – Mužství a ženství – Příbuzenství – Příroda – Tělo a duše

ORIENTAČNÍ BIBLIOGRAFIE

- BALDWIN, JOHN W., *The Language of Sex; Five Voices from Northern France around 1200*. Lexington 1994.
 BRUNDAGE, JAMES A., *Law, Sex, and Christian Society in Medieval Europe*, Chicago/London, 1987.
 DENZLER, GEORG, *Dějiny celibátu*. Brno, 2000.

- TYŽ, *Zakázaná slast. Dva tisíce let křesťanské sexuální morálky*. Brno, 1999.
 DUBY, GEORGES, *Mále Moyen Âge. De l'amour et autres essais*. Paris, 1988.
Fabliaux érotiques. Paris, 1992.
 FLANDRIN, JEAN-LOUIS, *L'Église et le contrôle des naissances*. Paris, 1970.
 TYŽ, *Un temps pour embrasser*. Paris, 1983.
 JACQUART, DANIELLE – THOMASSET, CLAUDE, *Sexualité et savoir médical au Moyen Âge*. Paris 1985.
 JEAN, MADELEINE, *Les Évangiles des Quenouilles*. Paris/Montréal, 1985.
 OTIS-COUR, LEAH, *Rozkoš a láska. Dějiny partnerských vztahů ve středověku*. Praha, 2002.
 ROSSIAUD, JACQUES, *La Prostitution médiévale*. Paris, 1988.
 ROY, BRUNO, *L'Érotisme au Moyen Âge*. Paris/Montréal, 1977.